

SAMENVATTING RICHTLIJN LIJKSCHOUW

Leeswijzer bij de richtlijn Lijkschouw

Als een persoon is overleden, moet een arts langskomen om een "schouw" te verrichten. Deze schouw bestaat uit een combinatie van het dossier lezen, vragen stellen en het lichaam onderzoeken. Anders dan vaak wordt gedacht komt de arts niet om de dood vast te stellen – dat kan iedereen. De aanwezigheid van de arts is er om vast te stellen of er sprake was van een natuurlijke dood.

"Natuurlijk overlijden" betekent dat iemand overleden is als gevolg van een natuurlijke oorzaak, zoals ouderdom of een ziekte, zonder enige menselijke tussenkomst of onnatuurlijke omstandigheden. Het wordt meestal vastgesteld als er geen tekenen zijn van een misdrijf, zelfmoord of een ongeval.

Zijn er aanwijzingen dat dat anders is? Dan is er mogelijk sprake van een onnatuurlijke dood. De behandelend arts mag dan niet schouwen, maar moet de gemeentelijk lijkschouwer (een forensisch arts) inschakelen die het laatste woord heeft over de (on) natuurlijke dood van het overlijden. Besluit de forensisch arts ook tot een onnatuurlijke dood, dan licht die de Officier van Justitie in, die beslist of er een verder onderzoek moet komen. Ook in het geval van dwang of onvrijwillige opname dient standaard een forensisch arts geraadpleegd te worden. Het onderliggend argument is extra zorgvuldigheid in omgaan met mensen die niet vrijwillig voor deze zorg gekozen hebben.

In de praktijk van detentie-instellingen (gevangenis, huis van bewaring, TBS, politiebureau) is er per definitie sprake van een onnatuurlijk overlijden. Hierbij moet altijd de forensisch arts worden geraadpleegd.

In de praktijk van zorginstellingen betekent dat, dat personen opgenomen met een crisis- of zorgmachtiging bij overlijden primair worden gezien als niet-natuurlijk. Hierbij wordt ook de forensisch arts geraadpleegd.

In de praktijk van zorginstellingen speelt er ook nog een uitzondering in de nachtperiode. Bij verwacht overlijden in zorginstellingen schouwt de medTzorg-arts niet tussen 23.00 – 8.00 uur maar draagt dit over aan de arts die vanaf 8.00 uur de zorg verleent.

We voelen mee met familieleden die graag al 's nachts een schouw zouden hebben, maar we moeten tijdens de nachtdienst prioriteit aan onze levende patiënten geven. Een schouw in de nacht kunnen we dus niet bieden, behalve als daar medische redenen voor zijn:

De medTzorg-arts gaat wél in de nacht schouwen bij:

- Onverwacht overlijden
- Verdenking onnatuurlijk overlijden (geweld, ongeval, verdachte omstandigheden)
- Weersomstandigheden (hittegolf etc.) die een snelle schouw wenselijk maken

SAMENVATTING RICHTLIJN LIJKSCHOUW

In zorginstellingen speelt ook vaak de vraag: mogen we het lichaam verzorgen voordat de arts er is?

Het korte antwoord is Nee, dat mag niet van de Wet op de Lijkbezorging. Er zijn wel degelijk nuances waarbij WEL basiszorg geleverd mag worden in afwachting van de arts. We maken hier duidelijke kaders voor: in hoofdstuk 2 van deze richtlijn gaan we hier gedetailleerder op in.

In deze richtlijn worden standpunten van medTzorg en de praktische gang van zaken rondom de lijkschouw verder onderbouwd.

SAMENVATTING RICHTLIJN LIJKSCHOUW

Hoofdstuk 1 (samenvatting): Standpunten van medTzorg

Overlijden in een justitie-instelling (PI, TBS-kliniek of Justitiële Jeugdinrichting) is per definitie een onnatuurlijk overlijden. De medTzorg-arts schouwt niet, maar schakelt de dienstdoende forensisch arts in.

Overlijden van een persoon met een WVGZ / WZD machtiging (crisismachtiging/ zorgmachtiging) is per definitie een onnatuurlijk overlijden. De medTzorg-arts schouwt niet, maar schakelt de dienstdoende forensisch arts in.

Bij overlijden van een minderjarige legt de medTzorg-arts zo snel mogelijk een visite af (24 uur per dag) en schouwt het lichaam.

Overlijden van een minderjarige wordt altijd overlegd met een forensisch arts; dit gebeurt na de schouw door de medTzorg-arts.

In onderling overleg wordt besloten of de medTzorg-arts de schouw afrondt of dat de forensisch arts dit overneemt en zo nodig een NODOK (nader onderzoek doodsoorzaak bij kinderen)-procedure opstart.

Bij verwacht overlijden in zorginstellingen schouwt de medTzorg-arts niet tussen 23.00 – 8.00 uur maar draagt dit over aan de arts die vanaf 8.00 uur de zorg verleent.

De medTzorg-arts gaat wél schouwen bij:

Onverwacht overlijden

Verdenking op onnatuurlijk overlijden (geweld, ongeval, letsel, omstandigheden)

Weersomstandigheden (hittegolf etc.) die een snelle schouw wenselijk maken

Het is een misverstand dat per se een arts het overlijden moet vaststellen. Iedere zorgverlener kan en mag de dood vaststellen (duurzame afwezigheid van ademhaling). Familie kan dus ook ingelicht worden voordat de arts is geweest. De rol van de arts bestaat uit vaststellen of het een natuurlijk overlijden betrof en de administratieve afhandeling van het overlijden.